

**Islands president
Guðni Th. Jóhannessons
tale ved
H.M. Kong Haralds
gallamiddag
Det kongelige slott
Oslo
21. mars 2017**

Deres Majestet kong Harald den femte.
Deres Majestet dronning Sonja.
Deres Kongelige Høyheter, kronprins Haakon Magnus og kronprinsesse Mette-Marit.
Statsminister, Stortingets første visepresident, ministre, eksellenser.
Kjære venner,

Jeg takker på det hjerteligste for den hyggelige invitasjonen: å komme på statsbesøk til Norge. Her blir vi islendinger tatt godt imot.

Jeg var ikke gammel da jeg fikk bokserien *Land og folk*, en samling bøker om en rekke forskjellige land som ble utgitt fra 1949. Det kjentes rett at det første bindet handlet om Norge, og jeg husker fremdeles hvor morsomt jeg syntes det var å lære om landet og folket da jeg leste den boken.

Deres Majestet: Vi er på Deres slott sent i mars måned. I min gamle bok om Norge kunne jeg lese at i kystbygdene i den sørlige del av landet begynner blomstene å springe ut i skogen på denne tiden, ja til og med her rundt Oslo. Norges vakre natur er beskrevet godt i boken. Men det er også fortalt at det kan være vanskelige livskår mange steder i dette landet, med store snømengder, med storm her og regn der. ”Norge er fra naturens side et fattig land på den ytterste grense av den bebygde verden”, sa en forfatter en gang, ”men likevel er nordmennene blitt en av verdens fremste kulturnasjoner.”

Vi islendinger anser oss for å ha en viss andel i dette, ja til og med en ganske betydelig del. Snorri Sturluson skrev med stort mesterskap historier om Deres forgjengere på kongetronen. Harald hårfagre, den første som bar dette kongsnamnet her i landet, var ifølge Snorri ”større, sterkere og vakrere enn andre, en uvanlig klok og handlekraftig mann.” De var flinke til å beskrive sine konger i de dager. Men vi skal allikevel ikke glemme det Snorri sa i Heimskringlas Prologus, at ”det er skalders skikk å lovprise mest den som de står overfor, men ingen ville våge å tillegge ham gjerninger som både han selv og alle de som hørte på visste var løgn og tomt skryt. Da ville det være hån og ikke ros.”

Snorris brorsønn, Sturla Þórðarson, la til flere fortellinger om Norges konger, blant dem sagaen om Håkon Håkonson, vår viktigste kilde til historiekunnskap om det norske riket i det trettende århundre.

Vi blir aldri helt og holdent enige om alle sider ved vår historie og samtid. Islendinger og nordmenn, disse sterke vennenasjoner, har tilmed prestert å havne i krangel – selvfølgelig om fisk. Vi har også hatt ordvekslinger om Snorri Sturlusons – og flere islendingers – nasjonalitet. En åpen uenighet er i virkeligheten adelsmerket på et modent samfunn, hele tiden ved å respektere den andres synspunkter og med det klare formål å forsøke å finne fredelige løsninger. Men vi har også arbeidet sammen. Med islandsk trener har det norske kvinnelandslaget i håndball feiret mange seire og islandske ungdommer har nylig mottatt fjernsynsserien Skam med åpne armer. Nå har islandske ungdommer begynt å bruke norsk slang – som det antagelig ikke sømmer seg å beskrive nærmere i en festtale.

Deres Majestet: Med all moro følger noe alvor. Sakens kjerne er den at vi islendinger og nordmenn eier felles røtter og en kulturarv som vi skal dyrke sammen. Derfor er det for oss gjester så stor en glede å kunne gi nordmennene i gave Islendingesagaene i ny og strålende oversettelse med æresforord av Deres Majestet – en gave som er viet kongeparets åttiårsjubileum i år. Og vi skal fortsette å arbeide sammen, nordmenn og islendinger, med å formidle denne enestående historiearven til nye generasjoner: Verk av slekningene Snorri og Sturla skal vi vise den ære de fortjener, Sturlunga, fornalderssagaene, kongesagaene – det er nok å ta av. Og så skal vi ikke glemme eddadiktene som nylig er utgitt i oversettelse av dikteren Knut Ødegård.

Felles interesser har vi også i samtid og fremtid. Springer kanskje blomstene i det sørlige Norge ut tidligere enn det ble sagt midt i det forrige århundre? Klimasituasjonen og opphetingen av jorden angår oss alle. Vi må også verne om det nordiske velferdssystemet, et åpent men

trygt samfunn som tidligere generasjoner bygde opp med dyktighet i fellesskap. Deres tale den 1. september i fjor i forbindelse med kongeparets hagefest i Slottsparken, vakte stor og fortjent oppmerksomhet på Island og vidt ut i verden. Hva er Norge? spurte Deres Majestet, og svaret var enkelt, det samme som jeg hadde lest som en ung gutt hjemme på Island: ”Norge er de høye fjell og dype fjorder. Det er vidder og skjærgård, øyer og holmer. Det er frodige åkre og myke heier”. Men så la Deres Majestet til: ”Men Norge er fremfor alt mennesker.” Det er så sant som det er sagt og folket er velsignet ulikt, ikke støpt i samme form. Jeg tillater meg å slutte meg til Deres ord om at innbyggerne i et land kan være ulike på mange måter men har det til felles å ville bo sammen i fred og fordragelighet. På den ene side er det individets frihet og mangfoldet, å kunne dyrke sin egen kulturarv, praktisere sin tro, elske den man vil, spise det man vil, med det pålegg man vil – og på den andre siden pliktene, respekten for rettsamfunnet og de fundamentale rettighetene for andre borgere.

Deres Majestet! Jeg takker Dem og Hennes Majestet dronning Sonja for den storartede og vennlige mottagelse som min kone Eliza og jeg har nytt godt av sammen med vårt følge. Mot slutten vil jeg noe forsinket gratulere med åttiårsdagen for ganske nøyaktig en måned siden. Jeg la merke til at i nyhetene på fjernsynet her sa en nordmann ute på gaten dette om sin konge: ”Han er en konge som er med sitt folk i både glede og sorg.” Tillat meg å gjenta disse ordene på islandsk: ”Hann er kóngur sem er með sínu fólki í bæði gleði og sorg”.

Jeg ber alle som er samlet her om å delta i min takk og mine gode ønsker til Deres Majesteter og det norske folk, idet jeg minnes Snorris ord om å ikke si noe som alle visste var tomt skryt og løgn. Jeg løfter mitt glass til ære for Deres Majesteter, for Deres kongelige høyheter, og for vennskapet mellom Island og Norge.